

Szemléletváltás a hulladékgazdálkodásban

Egységes és hatékony hulladékgazdálkodás feltételeit teremti meg az új hulladékgazdálkodási törvény. Az új jogszabály szemléletváltásra ösztönöz: legfőbb célja, hogy minél kevesebb hulladék képződjön és az a lehető legnagyobb arányban hasznosuljon. A jogszabály új logikai rendszerének köszönhetően pontosabb fogalmakat vezet be, és szemléletváltásra ösztönöz. Fő célja, hogy kevesebb hulladék keletkezzen és az nagyobb arányban hasznosuljon.

A törvény kiterjed egyebek mellett az elkülönített gyűjtési rendszer felállítására, a hasznosítási arányok növelésére, a gyártó kiterjesztett felelősségére. Továbbfejleszti a hulladékhierarchia rendszerét, amely a hasznosítási lehetőségeken belül is elsőbbségi sorrendet határoz meg. Mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy csökkentsük a hulladék képződését úgy, hogy előnyben részesítjük a hulladékszegény technológiák alkalmazását, a kevesebb szennyező anyagot kibocsátó termékek előállítását, és elősegítjük a hulladékként kockázatot jelentő anyagok kiváltását.

Arra kell törekednünk, hogy a képződő hulladékot az emberek az otthonaikban fajtánként elkülönítve gyűjtsék annak érdekében, hogy a papír, a műanyag a fém, az üveg és a biológiailag lebomló hulladék hasznosítható legyen. A cél, hogy a lehető legkevesebb hulladék kerüljön a lerakókba. Környezetvédelmi szempontból ugyanis ez a legrosszabb megoldás, hiszen az erőforrások elvesztésével jár és a későbbiekben környezetvédelmi problémát is jelenthet.

Fontos új elemként jelenik meg a hulladékgazdálkodási politikában, illetve az új törvényben az „életciklus-szemlélet” bevezetése. Ez azt jelenti, hogy már a termék előállításánál arra kell törekedni, hogy a teljes életciklusa alatt, azaz az erőforrások kitermelése, a gyártás, a használat, az újrafelhasználás, a szállítás, az újrafeldolgozás és a hulladék végső kezelése a lehető legkisebb károsítsa a környezetet.

Az új törvény pontosabban meghatározza a kiterjesztett gyártói felelősség elvét is. A termék előállítójának már a gyártásnál gondoskodnia kell arról, hogy a termékből származó hulladék mennyisége és veszélyesanyag-tartalma minél kisebb legyen.

Kiemelten fontos az is, hogy a termék minél hosszabb ideig betölthesse használati funkcióját, egyszerűbben javítható és hulladékká válása után könnyen hasznosítható legyen.

Az új törvényben megjelenik a melléktermék fogalma is, amely azt a célt szolgálja, hogy a gyártásnál képződő hulladék egyértelműen elkülöníthető legyen a gyártási folyamat fő – és melléktermékeitől. A törvény rendelkezik a hulladékstátusz megszűnésének feltételeiről is, amelyek teljesülése esetén a hulladék elhagyhatja a hulladékkört, hogy alap-, vagy adalékanyaggá váljon. Így meghatározott kritériumok alapján a hulladékból újra hasznos, emberi szükségleteket kielégítő anyag lehet.

Az új törvény az egész országban kötelezően bevezeti az elkülönített hulladékgyűjtési rendszert, amelyet 2015-ig kell elindítani. Célja, hogy 2020-ig a háztartásokból származó üveg, fém, műanyag és papír hulladék 50%-át, a nem veszélyes építési-bontási hulladék 70%-át visszagyűjtsük és anyagában hasznosítsuk.

A képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentése érdekében az új törvény a környezetvédelmi hatóságoknak és a települési önkormányzatoknak 6 évre kiterjedő Nemzeti Megelőzési Program kidolgozását írja elő, amely meghatározza az adott területre vonatkozó megelőzési célokat és intézkedéseket. Ez a területi és a helyi hulladékgazdálkodási tervek részét képezi, és hozzájárul ahhoz, hogy a korábbinál szervezettebb keretek között valósuljanak meg a hulladékképződés megelőzésére irányuló célkitűzések. Emellett a programnak köszönhetően könnyebben nyomon követhetők az intézkedések eredményei.

Az új szabályozás értelmében 2013. január 1-től a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás állami irányítás alá kerül, és csak olyan cég végezheti, amely legalább 51 százalékban állami vagy önkormányzati tulajdonban van.

Mindezeken túlmenően a törvény átláthatóbb és egyértelműbb nyilvántartási, valamint adatszolgáltatási kötelezettségeket állapít meg.

Az Európai Unió 2008. november 19-én elfogadott új hulladékgazdálkodási irányelve előírta a tagállamoknak, hogy 2 éven belül léptessék életbe az irányelvben meghatározott feladatok végrehajtásához szükséges nemzeti szabályokat. A kormány tekintettel az egyes törvényi előírások tartalmi változására, valamint a világos és átlátható szabályozás szükségességére új törvény megalkotásáról döntött.